

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za 6 mjeseci K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u knu K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, prihvaćena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peit redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi ne se vraćaju.

Borba stranke prava.

Po obavijestima, što dobivamo, pripreve za nastajne sabske izbore napreduju sve nekako postepeno, da se pak pred same izbore razvijaju u živu agitaciju, ko što je to svugdje, a osobito kod nas, običaj. Ovog puta izborna agitacija u pojedinim kotarima ne da se onako jasno označiti, ko što se je to dosad moglo, jer nikad još sada nisu u zemlji bile takove strančarske prilike, kakove su danas. Predviđa se ipak, da će izborna kreshevo biti na mnogim tačkama žestoko, jer će se uhvatiti u koštac stranke, koje ili idu za tim da što više mandata osvoje ili pak za tim, da ne izgube nijednog od onih, što su do sad imale.

Bit će dakle borbe za osvajanje i borbe za sačuvanje svog posjeda.

Stranka prava, koja se sada po zemlji okuplja u čvrste redove, ne čini to ni za jednu ni za drugu od pomenutih svrha. Kako već naglasismo, stranci prava je do toga, da lieči bolest, koju su pomenute stranke uniele u narodni naš život, bolest uzdizanja i slavljenja kumira, bolest osobnog kulta, bolest zavaravanja naroda obješnanja i lukavim nametanjem. Stranka prava hoće da pokaže drugim i na nastajnim izborima, kako se borba ima voditi u ime naroda i za narod, e da ovaj kroz nju izadje jači i osvješćeniji za daljnje borbe, koje mu je izdržati da dodje do svoje samosvojnosti, do svoje države.

Borba stranke prava bit će dakle borba za načelo, za narodni cilj. To je njoj glavno, i prama tomu je njoj ravno hoće li morat doći do borbe s ovom ili onom od postojećih stranaka u zemlji. Bila ta kojamudrago, borba stranke prava bit će jednako nesmiljena, jer stranka prava ne smije imati obzira kakav joj je i koji joj je protivnik. Ona je svjestna da vodi borbu za svrhu, za koju je i stvorena, i da joj borbi ne može i nema tko što da prigovori, jer tko bi to učinio, dao bi sebi svjedočbu, da ne zna za čim teži ciei hrvatski narod i kako se do ostvarenja tih težnja može najuspješnije da dodje.

Nastajna dakle izborna borba za stranku prava, okupljenu i jednodušnu, znači borbu za pročišćenje zadušljivog političkog parokrugla; znači borba za poboljšanje položaja, jer kakav je danas ne može biti gori, pa ni u prispodobi s onim koji je bio nazad trideset godina; znači početak osvježene, nove, žilave, nepopustljive obrane hrvatskih prava, hrvatske časti i poñoša; znači najvještata rata svima, koji iz svojih ličnih ili bilo kojih drugotnih ciljeva otežavaju ili zaprečuju narodnu radnju namienjenu slobodi i jedinstvu domovine Hrvatske.

Ovakova stupnja stranka prava u Dalmaciji u izbornu borbu za sabor i ovakova nada se, da će okupiti oko sebe sve, što je još u narodu zdravo, a po tome i najmoćnije, najposposobnije, da vojuje za narodnu bolju budućnost.

Zanimiv članak „Danzer's Armees Zeitung“ o veliko-srbskoj propagandi i o Hrvatskoj.

U spomenutom listu objelodanjen je članak pod naslovom „Istina o veliko-srbskoj propagandi“, koji je članak u javnosti izazvao senzaciju radi toga, što se počelo na sadanji položaj u široj javnosti gledati više objektivno te ga posmatrati i sa historijske i obće političke strane. Rečeni list iziće među ostalim ovo: Čitav svijet čudio se herojskoj borbi hrvatskoga naroda za svoj jezik u ugarskom parlamentu. Onda dodje razpust hrvatskoga sabora. Razpisani budu novi izbori i opet je narod izabrao iste zastupnike, dok vlada nije dobila a ma baš nijednoga. Kad se je i taj pokus izjalovio, da se rasprši koalicija, onda se Wekerle i Rauch mašije već odavna pripravljene osnove, sredstva najodurnijeg. Srbska se samostalna stranka objedjuje sa veleizdajce. Plaćeni špijuni prođu u kuće najuglednije obitelji. Djeca, žene i stari moraju u tamicu. Svi se srbski zastupnici koalicije imadu za vrijeme novih izbora baciti u tamicu, da se za uvijek rasprši koalicija. Teška su i gorka vremena snašla onu zemlju. Nitko nije siguran svoje osobne slobode. Objede, uapšenja su na dnevnom redu.

Silni očaj, koji tu vlada, odrazuje se u srbsko-hrvatskoj štampi. Nadajmo se, da će bratska ta dva naroda naći svoj spas u slozi. Složni oni su se odhrvali i Turcima. Zašto se se ne odhrvaju onome narodu, koji je bio vazda najnepouzdaniji, najnezadovoljniji i najzahvalniji u državi, koji je sve do sada sa svim našim neprijateljima konspirirao, koji pozna vjernost caru samo uz odkaz, koji je dinastiju opetovano svrgnuo i koji u svojoj mladeži u školi i u javnom životu ucepljuje veleizdaju? Mi smo pak u stanju, na temelju absolutno pouzdane informacije utvrditi, da su „urota“ braće Pribičevića i kompromitujući odnosi pojedinih osoba prema službenim srbskim krugovima bili na kompetentnim mjestima u Beču i u Budimpešti već prije godinu dana točno poznati. Iz te činjenice nadaju nam se sljedeći važni zaključci: Najprije veli nam dugi rok, koji se pustio da proteče, a da se nije ništa poduzelo, da se je opasnost „veliko-srbskog pokreta“ vrlo malo ocienila.

Da se hrvatsko-magjarske sudbene oblasti baš sada bave tom stvari — ta činjenica dokazuje — ne imade svoj razlog u kriminalnim momentima. Politički obziri bili su jedino mjerodavni, da se je taj čas odabrao.

Brošura Gjorgja Nastića, toga još malodobnoga mladića, kojemu se svjida uloga spasitelja domovine, prema tom je naručena radnja. Navadja se doduše, da su istom otkrila brošure „Finale“ dale povoda tog parnici — ali pri tom se zaboravlja, da se našim redarstvu, a prije svega našem zastupstvu u Beogradu, izdaje upravo notorna svjedočba, ako se hoće pobuditi vjerovanje, da se korupcija jednoga čitavoga naroda otkrije.

O jednoj mjestnoj potrebi.

Kako je poznato, u našem gradu obćinske se klaonica nalazi dosta podaleko od mjesta. Ta dalečina davala je i daje uvijek povoda neprilikama, koje udaraju mjestni mesarski obrtnici radi prevoza mesa, koji je skopčan s poznatim upravnim zahtjevima sa strane carinarske kontrole. Svak će na prvi mah uvidjeti, da je radi spomenute dalečine ta kontrola ovisna od stanovitih poteškoća u koliko nije moguće da bude vodjena i provedena onako pospješno i onako zgodno, kao što bi bilo, da nije klaonica udaljena od grada. A opet ta udaljenost je opravdana dapače zahtjevana s dobro poznatih razloga.

Prama tome potrebno je dovesti u sklad udaljenost klaonica sa zahtjevima carinarske kontrole bez uštrba obrtu, koji donosi koristi i državi i pokrajini i obćini. Na taj sklad kao da se za Šibenik još nije promislilo.

U drugim našim glavnijim mjestima doskokočilo se već odavna neprilikama, na koje u Šibeniku još udaraju mesarski obrtnici. U Splitu, Kotoru, Dubrovniku i Zadru providjeno je na način, da se iz tih mjesta već odavna ne čuju prigovori zanimanika. Samo u Šibeniku mesari su još osudjeni, da pri tjeranju svoga obrta budu zastavljeni, da ne budu t. j. uslišani u vrlo opravdanom njihovu zahtjevu, da ih se po pravici izjednači sa mesarima drugih mjesta u uživanju onih pogodnosti sa strane javne uprave, koje im ne mogu biti zanekane, kao što nisu u svoje doba bile zanekane mesarima u gorispomenutim mjestima. A nije u tome po sriedi samo obzir na mesare, na njihov obrt, već je i obzir na cieo gradjanstvo, bez kojega se javni potrošak mesa, odnosno mesarske industrije ne da zamisliti, i koje s pravom traži, da za svoje potrebe o svom novcu bude služeno kako želi. — Svega toga u Šibeniku danas ne može još da bude, kako bi trebalo, jer se financijalna vlast, koja je u predmetu ipak interesirana ne manje nego cieo gradjanstvo, nije ni najmanje postarala, da o ovome gradu dade onu polakšicu obzirom na mesarski obrt, koju je dala drugim mjestima u pokrajini.

Da stvar ne razglabamo dalje, kazat ćemo odmah, što Šibeniku duguje financijalna vlast. Duguje mu ustanovljenje jedne carinarske ekspoziture kod obćinske klaonice. Takova ekspozitura vrlo je, dapače neobhodno nužno

i u ovome gradu, a poznato nam je, da su mjestni mesari čekali uvijek, i to dosta ustrijljivo, u nadi da će pokrajinska financijalna vlast bez sumnje učiniti i za Šibenik, što je učinila za druge pokrajinske gradove. Medjuto vrijeme odmice, a mesari šibenski ne vide, da se išta u tom pravcu radi, pa su, kako čujemo, baš ovih dana povelj ozbiljnu akciju, da im bude udovoljeno, t. j. da se kod obć. klaonice ustanovi carinarska izpostava.

Obavjestili smo se o stvari, pa smo doznali, da takovo ustanovljenje ne bi financijalnoj vlasti stalo ni najmanje izvanredna troška, jer isti činovnik, koji obavlja sada razcarinarenje u gradu, obavljao bi ga na ekspozituri. U njegovim dakle pristojbama ne bi bilo poviše. Sav, bi se trošak ograničio na gradnju čednog pomješka kod obć. klaonice, a taj trošak, mislimo, da bi financijalna vlast mogla vrlo lako pregoriti obzirom na korist, koju država ima od dotične industrije. U istu svrhu potrošeno je drugovdje na hiljade kruna, u Šibeniku bilo bi dovoljno potrošiti na stotine.

Iztkasmo ovu potrebu i nadamo se da nismo uzalud, a uvjereni smo, da će se i drugi zanimani u predmetu postarati, da se o toj potrebi ne bude dalje moralo javno razpravljati.

Očekujemo, da će financijalna vlast što prije odrediti shodna, e da i Šibeniku bude data carinarska ekspozitura kod mjestne obćinske klaonice.

Mirovinsko osjeganje.

Prvim siečnja 1909. stupit će u krjepost zakon dana 16. prosinca 1906. D. Z. L. br. l. ex 1907. o mirovinskom osjeganju osoba namjerenih u privatnoj službi i nekih osoba namjerenih u javnoj službi. Poslodavaocim ovih namjerenika pripada dužnost, da prijave svoje osoblje u koliko isto pada pod ovu dužnost osjeganja. U smislu ministarstvene obznanne dana 1. srpnja 1908. broj 127. d. l. z. prva prijava ima da sledi kod c. k. kotarskih poglavarstava kroz prve četiri nedjelje kolovoza. Sada se produljuje taj rok do 15. rujna 1908. Prijave moraju slediti sredstvom propisanih tiskanica, koje će se dobiti kod mjestnog c. k. kot. poglavarstva i kod obćinskog ureda te se imaju podastrieti u dva primjerka. Ujedno sa tiskanicama uručit će se bezplatno zanimanicima jedna pouka glede sastavljanja ovih prijava. Imaju se prijaviti: I. Svi privatni namjerenici: a) sa činovničkim značajem, za tim u obće svi oni službenici, koji su jedino ili barem većim dielom zaposleni duševnim radom; koji su: b) navršili 18. godinu; koji imadu: c) običajno mjesečnu ili godišnju plaću; i kojima d) dohodci kod jednoga poslodavaoca iznose najmanje 600 K. II. Svi slični namjerenici u javnoj službi, ako nemaju normalnih prava na mirovinu za slučaj nemoći i starosti, odnosno njihove udove i siročad, u koliko nisu namjerenici u dvorskoj ili državnoj službi ili u službi kojeg državnog zavoda. Ovom prijavom ne priznaje ni poslodavaoc ni namjerenik faktično postojanje osjeganjačke dužnosti, već pruža samo mirovinskom zavodu prigodu, da može izpitati, postoji li u obće za dotično poduzeće mirovinsko-osjeganjačka dužnost. Eda se izbjegne svim kaznenim mjerama radi zanemarenja ove prijave pozivlju se s toga svi poslodavaoci, da učine prijavu pa i u slučaju dvojbe, postoji li za njihove namjerenike osjeganjačka dužnost. Ujedno upozoruju se svi zanimanici, da mogu svako razjašnjenje u ovom predmetu ustmeno zatražiti kod mjestnog c. k. kotarskog poglavarstva.

Pražki vodovod i njemačka štampa.

U čekim i njemačkim novinama na dugo i široko se razpravlja o tom, što je upravni odbor za gradnju vodovoda u Pragu prihvatio ponudu francuzke tvrdke u Pot-à-Monsson i koji naručio gvozdeno cievi za vodovod, dočim je odbio ponudu njemačkog sindikata, koji je ponudio cievi uz nešto manju cijenu.

Za vodovod treba 1600 vagona cievi u vrijednosti oko 3 milijuna kruna. Ponuda njemačkog sindikata kažu da je samo malo niža

od one, što ju je učinila francuzka tvrdka. Nego ova potonja se je podvrgla drugim uvjetim, na koje njemački sindikat nije htio pristati, biva, da će u slučaju zakašnjenja u predaji cievi plaćati po 1-K za 100 kg. cievi i da će za dobrotu cievi jamčiti za više godina. Osim toga i politički razlozi naveli su odbor da prihvati ponudu francuzke tvrdke, a da odbiju njemačku. Radi toga su njemački krugovi upravo biesni; sumnjiče neke članove odbora, da su tražili kakvu proviziju, ali dakako ne navadjaju imena, premda i štampa čeka i gradsko vieće traže, da se iznesu imena. Stvar će svakako doći i do suda, te sva štampa velikom napetosti prati razvitak ove afera.

Političke vesti.

Razpust hrvatskog sabora. U zagrebačkim se upućenim krugovima govovara, kako će doskora doći do razpusta hrvatskog sabora, a novi će se izbori u što kraćem roku raspisati. Sadašnje prilike u Hrvatskoj čine se vlastodržcima zgodne, da uprište juris na patrioćnu hrvatsko-srbsku koaliciju. Veleizdajnička afera dati će im navodno dosta materijala, koji će se moći u izbornoj agitaciji izrabiti. Sudbena iztraga protiv veleizdajnika pospješit će se, a kad sabor bude razpušten, biti će uapšeni i svi oni, koji su u Nastievoj brošuri označeni kao utornici. Osuda će im biti proglašena, a pod dojmom te osude uzsledit će razpust hrvatskog sabora.

Narodno vieće. U „Hrvatskoj Slobodi“ konkretizira Dr. Starčević svoju misao o narodnom vieću ovim predlogom: „Moja je misao, da se ponajprije sabere iz svijui naših zemalja što brojniji uglednici u jedan obći narodu zbor. Ovaj zbor imao bi zadaću, da ustanovi zajedničke težnje sviju hrvatskih zemalja, da izradi osnovu rada za oživotvorenje tih težnja, te da izabere središnji organ, koji će raditi za oživotvorenje tih težnja. Ovaj zbor bi prema tomu stvorio sustav, po kojem bi se imalo raditi u Beču, po kojem u Pešti; imalo bi se urediti, kako se imadu držati sabori u Zagrebu, Zadru i Ljubljani; kako bi se imalo postupati u Bosni i Hercegovini; s kime bi imali tražiti savez, kooperaciju u Austriji, a s kime u Ugarskoj. Iz ovoga narodnoga zbora imalo bi niknuti obće narodno vieće, nu koje se ne bi bavilo sa mjestnim pokrajinskim sitnicama, te stranačkim prepiranjima, nego bi moralo imati pred očima samo obće narodne svrhe. Radi toga držim, da bi u ovom vieću morali biti kao članovi ugledni otačbenici iz svijui hrvatskih zemalja. Predsjedništvo i tajništvo moglo bi biti n. pr. u Zagrebu, a viećnici bi mogli biti i u pokrajinama, ali bi morali doći na sjednice u Zagreb, kada bi to potreba iziskivala. Centralni odbor bi rukovodio na svim linijama našu borbu, primao bi obavijesti od svih strana i posredovao bi nuždnim uputama izmedju raznih krila.“

Španjolski list o Hrvatima. Odkad je u Argentini počela izlaziti „Materinska Rieč“ Španjolci počeoše inače o nami suditi, jer „M. R.“ donosi članke o našim prilikama i u španjolskom jeziku, koji je gospodujući u Argentini. U Zarate izlazi ugledni španjolski tjednik „El Debate“. Pišući o hrvatskom narodu, navadja, kako bi ugledno mjesto morao naš narod zapremiti prema starodrevnim svojim pravima i historičkim zaslugama, a kako je zapravo danas od austrijske vlade uništen.

Uapšenja veleizdajnika u Bosni. Zadnja audiencija zajedničkog ministra financija i upravitelja okupiranih zemalja baruna Bariana kod Njegovog Veličanstva u Ischlu bila je posvećena pitanju aneksije Bosne i Hercegovine Austro-Ugarskoj kao i pitanju velikosrbske propagande na jugu monarhije. Iz pouzdana izvora saznaje se, da je barun Burian podastro Njegovom Veličanstvu jedan dopis zagrebačkog državnog nadodvjetništva na ministrovu osobu upravljen, u kojem se izlaže djelovanje velikosrbske propagande u okupiranim zemljama, kako to proističe iz Nastiečevih brošure „Finale“, kao i iz Nastiečevih izkaza pred sudom, te se umoljava, neka bi dao nalog državnom nadodvjetništvu u Sarajevu, da uapsi i sudbeno progoni kompromitrane osobe

i da zabrani ulaz u okupirane zemlje nekim beogradskim dnevnicima. U dotičnom dopisu zagrebačkog državnog nadovjodništva navodi se jedno 15 osoba, većinom iz Sarajeva i Mostara, koje su navodno u svezi s jugoslovenskom revolucionarnom organizacijom u Beogradu, i koje bi ovih dana imale biti uapšene.

Srbski listovi zabranjeni u Hrvatskoj. — Službeni list donosi slijedeću Račovnu naredbu: Ban Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije zabranio je temeljem ustanove §-a 3/e zakona od 14. svibnja 1907. o promjeni tiskovnih zakona razširivanje u Beogradu ćirilicom izlazećih časopisa: „Politika“, „Štampa“, „Pravda“ i „Trgovinski Glasnik“.

O Bosni i Hercegovini. „Die Zeit“ od 29. pr. mj. piše u noviniku „Unsere Reichsländer“, kako se je uvedenjem ustava u Turskoj nametnuo Monarhiji pitanje daljnje razvika okupiranih pokrajina, i kako je živa želja u Bosni i Hercegovini za ustavom, pa piše: „Utačenjem sa signatirnim vlastima berlinskog ugovora mora iz okupacije postati aneksija, koja će okupirane provincije monarhiji kao ravnopravne dijelove podpuno utjeloviti. Činjenica aneksije bila bi tim manje nenadana, što je to pitanje zadnjih godina već opetovano bilo ventilirano. Ona se je mogla odgadati, pošto nije nastala vanjska nužda, da se što prije riješi. Ali danas je usled preokreta u Turskoj postala gorućom i neodgodivom, odnošaj monarhije prema okupiranim pokrajinama zahtjeva imperativno, radikalno, za svu budućnost valjano rješenje, koje može samo sastojati u potpunom utjelovljenju Bosne i Hercegovine.“

Kriza u austrijskom ministarstvu. Ministar poljedjelstva Ebenhoch ponudio je ministru predsjedniku Becku ostavku, izjavivši da je on doduše sudjelovao u obnovljenju srbskog trgovačkog ugovora, obzirom na zajedničke državne interese, ali da je siguran, da je time izgubio podršku agrarnih krugova.

Iz Vatikana. Iz Rima javljaju, da je kardinal Rampolla opredijeljen za tajnika najvažnije papinske kongregacije za konsistorije. Zadaća je ove kongregacije da stavlja predloge o imenovanju biskupa, a umre li papa, vrši tajnik ove kongregacije privremeno poslove državnog tajnika i vodi poslove konklava kao tajnik.

Proti neovisnoj stranci. Četrdesetosmaška neodvisna lijeva držala je prošle nedjelje u Bihar-Pispahovoj okupiranoj vojnoj zoni, zaš. Farkashazy razložio, zašto su on i njegovi pristalice izstupili iz neodvisne stranke. Farkashazy je medju inim rekao: Na području javnoga prava zamjećuje se očit nazadak; vojnici su se pitanja izlučila, no čim se traže nove žrtve, odmah se opet stavljaju na dnevni red. Parlament je vrotirao 100 milijuna kruna za ratnu mornaricu i zaključio povišenje častičkih beriva, premda se to kosi s paktom, što ga je koalicija ustančila s krunom, kad ga je preuzela vladu. Isto se tako kosi s ugarskim ustavom, što je delegacija ponudila povišenje novačkoga kontingenta, a da nije za to izohdila uvedenje magjarskoga zapovjednoga jezika. Ozbiljno se mora prigovoriti takodjer tomu, što su u čast austrijskoga absolutizma magjarski činovnici odlikovani austrijskim krdom za zasluge. Vlada nije zapela u koban rat s Hrvatima, Slovacima, Rumunjima i Srbima. To za cijelo nje u skladu s načelima Ljudevita Košuta. Vlada pogoduje izravno austrijskoj politici, kad je zavladala Magjare s Hrvatima i narodnostima. Na koncu je skupština odpremila brozjavni pozdrav zast. Szapanossu.

Anarhistički pokret u sjevernoj Českoj. U sjevernoj Českoj vodi se iztraga nad anarhističkom propagandom, kojoj se išlo u trag u tamošnjim ugljenim rudnicima. Iztragom se konstantovalo, da su pojedini mjestni odbori, kao praška centrala, bili u živom dopisivanju sa španjolskim, portugalskim i američkim anarhistima. U svojoj prepisci služili su se anarhisti ponajviše esperanto jezikom, i nekim tajnim jezikom, koji policija još ne može da razumije, jer su šifre vrlo teške i komplikirane. Kod mnogih članova anarhističke organizacije našlo se naučnih djela i zakonika; mnogi su medju članovima vrlo inteligentni. Ova anarhistička organizacija zvala se „Federace“. Drži se, da je „Federace“ u svezi sa velikim internacionalnim anarhističkim savezom, koji ima svoje članove po svima državama na svijetu.

Velika korupcionera a Portugalu. U Portugalu je otkriven veliki korupcioni skandal, u koji su upleteni mnogi političari i visoke ličnosti. Ravnatelju duhanske režije pisali su mnogi političari, da bi nastojao kod vlade, da se priinos duhanske režije, koji iznaša 37 milijuna, označi u budžetu samo sa trećinom pomenute svote. Od preostale svote imali bi političari dobiti 50 po sto, dakle nešto preko deset milijuna franka.

Ministarsko vijeće vječalo je o ovoj aferi, pa je pozvalo ravnatelja, da sva pisma predloži vladi. Medju listovima imade i takovih, koje su pisali sami ministri.

Njemački agrarci i trgovački ugovor sa Srbijom. Njemačka agrarna stranka imala je svoju sjednicu, u kojoj je zaključila zauzeti stanoviste protiv trgovačkog ugovora sa Srbijom. Izdano je saobćenje, u kom se veli, da veću štetu trpi poljoprivreda od trgovačkog ugovora, nego li od njeg dobiva koristi industrija. Protestira proti aktiviranju ovlastbenim zakonom. Njemačka agrarna stranka povesti će akciju, da se provizorni ugovor definitivno odstrani.

Magjarske novine i Volodimirov. „Budapesti Naplo“, „A nap“ i „Az Ujsag“ oštro napadaju zastupnika Stjepana Radića, što vodi generala Volodimirova po Hrvatskoj. Istodobno napadaju i bana Raucha što to trpi, a Zwickera i baruna Aehrenthala što nisu u zneli zaprijetiti. Potonjeje što nije znao diplomatskim putem ovome predusresti. „A Nap“ veli, da će se Aehrenthala za to u delegacijama na red pozvati.

Na jugu monarhije. U vojničkim se krugovima mnogo komentira senzacionalna viest o pojačanju vojničkih posada na jugoistoku monarhije. Govori se, da će biti pojačane posade u Sarajevu i Plevlju; časnici, koji su na dopustu, da su prije vremena opozvani; onima, kojima je dopust već dozvoljen, da je iznenada uzkracen. Časničke obitelji — veli se — da su pozvane, neka iznesu podatke o svom pokućstvu.

Iredentistički list u Carigradu. U Carigradu je počeo da izlazi talijansko-francuski iredentistički list „Turquie“, koji osobiti napada na Austro-Ugarsku.

Iz hrvatskih zemalja.

Rauch sastavlja senat sudbenoga stola. „Pokret“ doznaje, da Rauch već sada sastavlja senat zagrebačkog sudbenoga stola, koji će suditi „veleizdjakinke“. Razmještava naime sudce, da dobije pouzdane ljude.

Pozor, djaci! Prigodom upisivanja u srednje škole u Zagrebu, upozorjeno vas učitelje i djake, da je u Zagrebu dobrotvorna knjižara Čirilo-Metodskih zidara, pa da nebi zaboravili kod nje kupovati potrebni školski material i knjige nove i antikvarne. Knjižara se nalazi na Preradovićevom trgu 4. Odmah nastavlja knjižara u Samostanskoj ulici 3, Markovskoj ulici Dr. 10, Balašićevom ulici 10 i najveći bioskop u Zagrebu vlastništvo kluba „Čirilo-Metodskih zidara“, pod imenom „Kinematograf Čirilo-Metodskih zidara“, kojega također ne propustite posjetiti. Cijene su po K 1, 60 i 30 para. Djaci i djeca polovicu na svakom mjestu. Predstave su u 5, 6, 7, 8 i 9 sati na večer. Oni koji će sa djecom posjetiti Zagreb, imati će lepu priliku da budu na velikoj zabavi Čirilo-Metodskih zidara dne 6., 7. i 8. rujna. Traje 3 dana, a biti će jedna od najvećih zabava, što ih je ikada u Zagrebu privedeno. Ulaznica po osobi 50 para.

Ostava krizevačkoga načelnika. Iz Krizevaca javljaju, da je tamošnji načelnik Dr. Ognjan Oštrić na koncu zadnje sjednice gradskog zastupstva predao ostavku.

Što sve tišti riečke Talijanaše. Riečki talijanski organ „La Voce de Popolo“ napada (čovjek ne bi ni vjerovao op. ur.) magistratsku upravu ua Rieci, koja nije na visini svoje narodne dužnosti proti magjarskoj vladi. U tome članku veli: „U mjesto da je gradski magistrat paladije talijanskog patriotizma, spao je na prostu trgovinu (bottegu), kod koje igraju glavnu ulogu osobne koristi. Isto tako nema uprava grada pravog smisla vlastite dužnosti, samobrane proti invaziji Hrvata; jer su devet desetina riečkih redara i skoro svi dacari Hrvati. Isto tako je i kod namještenika tramwaya, javnih ureda gdje imade mnogo hrvatskih agitatora(?)“. Konačno žigose upravu grada — što je uz napise u magjarskom, talijanskom i njemačkom jeziku providila i sa hrvatskim jezikom oglašuje u gradskom tramwayu. Eto sve tišti riečku iredentu!

Iredentističke razglednice prodavaju se na Rieci. Na Rieci se prodavaju u oči svečanosti u Raveni razglednice Danteove. Na njima su iz XIV. pjevanja stihovi: „Poiché la carità del natio loco mi strinse, radunai le fronde sparse“. Koje su to „fronde sparse“. Koje su to „fronde sparse“, koje su bile skupljene u ime milosrdja rodnome kraju? Kažu grbovi na razglednici: Grbovi Trenta, Gorice, Trsta, Istre, Rieke i Dalmacije! Čak i sama Dalmacija, etnografski najčišće slavenska zemlja na svijetu, proglašena je ovdje — talijanskom zemljom!

Željeznička nesreća. U nedjelju u jutro, nekoliko minuta prije 7 sati, dogodila se je izmedju stanica Pužca-Kupljenovo i Velikog Tr-

govišta zagorske željezničke pruge u Hrvatskoj velika nesreća. Mješoviti voz, koji je pošao u 4 sata i 58 minuta iz Zagreba u Varaždin, izočio je kod spomenutog mjesta iz tračnica. U tom se je povodu nekoliko vagona survalo niz nasip u grabu, a ostali su se naslagali jedan na drugoga. Svi su vagoni teško oštećeni, malne razkomadani. Uz to su ovom nesrećom poginule dvie osobe, a 19 ih je ranjeno.

Zločin u Zagrebu. U četvrtak je Zagreb bio pozorištem do sada još nevidjenog zločina. U samo podne, kada je u gradu najživahnije, udje nepoznati zlikovac u dućan draguljara Lavudje je nepoznati zlikovac u dućan draguljara Lavudje, koji se nalazi odmah na početku lice. U dućanu se tada nalazila vlastnica, starica od osamdeset godina. Zlikovac udari štopom staricu, da se je onesvjestila i pala na zemlju, prezeza joj grkljan i kad je to nedjeljo počinio, napuni žepove raznim dragocjenostima, druge porazbaca i onda pobjegne. Lavrička onesvješćena borila se sa smrću. Odmah je bila prenesena preko puta u bolnicu milosrdne braće. Redarstvo je povelio strogu potragu za nepoznatim zlikovcem te je ubojicu Lavričeve pronašao. To je neki trgovački pomoćnik iz kriškog kotara imenom Svetec. Uhaćen je kod svoje ljubavce na Savskoj cesti, odkle je šljao javnog poslužnika u zalagaonicu sa ukradenim stvarima. Ubojicu priznaje svoje nedjeljo. Zločin je pobudio veliku senzaciju.

Hrvatska parnica od 300 godina. Današnje posjede Geze baruna Raucha, Gjure Gofa Jelačića, Vlada baruna Vraniczanya, Adama Stefanovića i drugih nekih vlastelina držao je prije 300 godina u jednom posjedu, kao svoje vlastelinstvo poznati silnik Ferko Taht. Proti njemu ustadoše seljaci iz Brdovca i okolice parnicom da im ustupi pripadajuće im posjede, pa kad im se dobrovoljno ne predade njihovi posjedi, pobuniše se pod Matijom Gubcem proti Tahiju i drugim plemićima, nu budu potučeni, a parnica zaspala. Tek god. 1866. obnoviše tu svoju parnicu, kojoj je tek nakon 42. godine sad pukla osuda, po kojoj se dosudjuje tim seljacima nekoliko jutara zemlje u pravu, ali su odbijeni sa zahtjevom na šumu. Prema tomu tek je sada dokončana Gubčeva buna.

Zagreb — 75.000 stanovnika. Zem. statistički ured dovršio je ovih dana sav material za broj pučanstva Hrvatske i Slavonije koncem godine 1907., prema čemu bijaše u svemu 2.626.630 duša, za 33.661 više od god. 1906. Glavni grad Zagreb imade 74.900 stanovnika, može se uzeti, da do sada već imade i 75.000. Ostali gradovi broje i to: Osijek 27.292, Varaždin 13.421, Zemun 16.595, Senj 3472, Bakar 1751, Karlovac 15.641, Petrinja 5.399, Sisak 7.569, Bjelovar 6.516, Koprivnica 7.496, Križevci 4.722, Brod 8.843, Požege 5.848, Karloveci 5.951, Mitrovica 12.685, Petrovaradin 4.537, A Rieka?

Zabranjeno fotografiranje Sarajeva i okolice. „Bosanska Pošta“ javlja, da je bosherc. zem. vlada odredila, da se u buduće u području Sarajeva i u okolici od kojih 5 do 8 kilometara oko Sarajeva ne smije više snimati nikakova fotografija. Prekršitelji ove odredbe imadu se najstrože kazniti novčanim globama i zatvorom. Redarstvu je i oružničtvu naloženo, da uhitte svakoga, koga opaze sa fotografiskim aparatom ili risačim rekvizitama. Jednom rieči u Sarajevu se bez naročite dozvole ne smije nitko pojaviti sa fotografiskim aparatom. Osobito su stroge odredbe glede slikanja ili fotografiranja sarajevskih utvrd.

Velike demonstracije u Rovinju. U Istri počela je već izborna agitacija raditi punom parom. U Rovinju je u nedjelju bio kongres talijanskih kršćanskih socijala. Liberalci su već dan prije pridedili protusastanak te se prisililo gostioničare i kavanare, da u nedjelju zatvore sve svoje lokale, kako ne bi vanjski gostovi mogli dobiti ni jela ni pića. Kongres je bio brojno posjećen te je došlo mnoštvo svieta iz Vodnjana i drugih primorskih mjesta. Parobrod „Besenghi“ nije mogao pristati. Tekom dana došlo je do raznih sukoba izmedju klerikalaca i liberalaca. U večer je bio sukob najžešći te je mnogoput morala posredovati policija. U 11 sati u noći vraćali su se kući izletnici iz Dinjana. Pošli su na kolodvor, kličući Laginji, te vičući protiv iredentista. Protiv pivane, gdje su bili potonji bacano je kamenje i pucalo se iz samokresa. U to su sa protivničke strane bačene petarde, te je nastala prava strava. Mnogi su navallali na pivanu te su sa svih strana odjekivali hitci iz samokresa. U to su izašla 22 vojnika sa dva poručnika te su izpalili jednu salvu. Nekoji su ljudi ranjeni od samokresa. Oružnici su upali nekoliko ljudi, medju njima dva Talijana iz Italije i dvojicu iz Rovinja.

Javni sastanak u Boljuncu. U nedjelju obdržavalo je političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri u rodoljubnom Boljuncu — občina Dolina, prvi svoj sastanak radi predstojećih zem. izbora. Na sastanak koji je vrlo lepo uspio do-

šao je iz Trsta uz više prijatelja i znana pred-sjednik društva i nar. zastupnik za ovaj izborni kotar Matko Mandić. Drugi će sastanak društva biti sutra 6. o. nj. u Pazinu.

Istra se pomjećuje. U Lovrani utemeljilo se Društvo: „Verein zur Förderung einer deutschen Volkshochschule in Lovrana“. Namjesništvo je već odobrilo pravila. Proti ovomu atentatu na nar. Istru, primamo iz Lovrane da će istranski zastupnici prikazati odlučan prosvjed na vladu.

„Agr. Tagblatt“ donosi pismo od Björnsona u kojem ovaj veliki Norvežanin piše: „Neću imati prilike, da u Berlinu pozdravim grofa Apponyia ni ostale magjarske tlačitelje naroda i mirovne proroke. To mi je žao! Ali budite mirni: Magjarski hvastavci i junaci na jeziku ne će očarati ni jednog pravog prijatelja mira, naročito nenjemačkoga.“

Progon u Lipiku. Rauch je dobio nagol, da od načelnika Ljevačića iznuđi očitovanje: kako mu je žao bilo, šta nije (Ljevačić) imao uz sebe oružane sile, kojim bi usvješćeno obranio svetost magj. zastave, pa ju je za to morao dati skinitu. Medjutim junacki Ljevačić nije htio dati takve izjave, zato je po podbanu dignut. Odkad su i privatne kuće u Hrvatskoj dužne izvišavati magj. zastavu? Ili su već i te privatne kuće vlastništvo Ugarske?

Mjesto za juriste u Bosni. Javljaju iz Sarajeva, da je sada u Bosni prazno više mjesta za svršene pravnike i da bi se rado namještalo Hrvate, ali se ovine javljaju. Dobro bi bilo, da što više naših mladih ljudi podje u Bosnu.

Pokrajinske viesti.

Slavlje u Jelsi. Kako je bilo i očekivati, slavlje jelsanske čitaonice izpalo je sjajno. Učestvovalo je u njemu, kao u najljepšem svom godu, občinstvo mjesta, a i navala gostiju iz okolinskih mjesta bila je velika. Prema naznačenom programu, svaka je točka izvedena u redu. Na večer u subotu koncert u razsvjetljenom občinskom perivoju i paljenje umjetnih kriesova. U nedjelju jutro misa za preminule članove pak svečana sjednica društva. Govorili su i burno pozdravljali starina predsjednik Duboković i zastupnik Tresić. Orhestar iz Splita razveselio je svečanost svirkom rodoljubnih republika i biranih glazbenih komada poslije podne pred Čitaonicom, a na večer u njoj, gdje se je kasnije razvio animirani ples. Ugodno se je dojmilo učešće svieta hrvatskog naroda u ovom slavlju. Došlo je preko dvie stotine brozjava sa svih hrvatskih krajeva, što Jelsi i njezinoj Čitaonici može da služi na čast i ponos.

Odlikovanje. Mr. Franjo Bulić bio je odlikovan komturskim križom Saskoga Albrechtova reda. I ovo riedko odlikovanje dokaz je, koliko je cijenjen i koji glas uživa učinjak Bulić u tudjim.

Iz sinjske krajine: Nepoznati lovac. U istočnoj četinskoj krajini neki lovac služeci se kaštelskomok odorom, t. j. šurkom i nazimjenice crven-kapom i šubarom ranim jutrom i kasnom večeri lovi, i to rekao bi muklim barutom, jerbo još nitko nije čuo, da mu je hitac prasnulo. Čelični pravaši udjose u trag osobi i stališu lož šarenog lovca, pak saznanje je, to, koja ga vrst lova najvećma zanima. Poručuju mu dakle, da se okani čim prije nedolice zabave, a uz to da ne krsti dobre patriote i čelične pravaše Smolodakovim pripream sa razloga, što ne će da budu s njim u hrvatskoj gospodskoj stranci. Ako se usudi još i jednom lanuti ma bilo kojim iskreom pravašu takova štla neotesana, nek se nada, da će mu izbiti na vidik ime, zvanje, lov i lovinna. Ovim mu je odčitana tek prvi dokument od drugih šestnaest, koji stoje u pričuvi i radi kojih ga se takodjer neće požaliti. Nek bude občinstvu na znanje ono, što je prevrtljivo već dobro poznato t. j. da u istočnoj četinskoj krajini nema ni traga demokratima, kao što ni gospodskoj stranci osim njega i još dvojice sitičnih mu prljavaca. Dakle u šestnaest sela istočne krajine, eto ih je manje nego prsta u jednoj ruci! Čelični pravaši.

Vinarska zadruga u Sinju. Posjednici vinograda iz Sinja i okolice imali su ovih dana sastanak, da se dogovore, ne bi li izmogli ustanoviti u Sinju „Vinarsku Zadrugu“, te tako načini izvoza vinu, koga se svake godine u sve većoj količici proizvajda, tako da se stalno može uzvrditi, da je to najvinorođniji kraj zagorske Dalmacije. Kad se ne bi našao način, kako da se to vino vani razprodaja, nastale bi za ovu krajinu kukavne prilike kao u Francuzkoj, Italiji, Istri itd. Svi prisutni viedili prietecu pogibelj, pozdravivše najvećim zanosom namjenu zadrugu, koju se je isti dan ustanovio, ali uz uvjet, ako vlada dodje u susret obilatom novčanom podporom, čemu se stalno nadaju.

Pred izbore. Čuje se da su u Zadru pozvani svi upravitelji poglavarstva dalmatinskih, ali od namjestaštva prime upute glede predstojećih izbora.

Namjestic Niko Nardelli vraća se iz Gasteina oko 10. o. mj.

Dr. Vladislav Vranjican dvorski i sudbeni odvjetnik, zakleti sudbeni tumač za hrvatski i talijanski jezik, javlja nam, da je preuzeo kancelariju pok. dvorskog i sudbenog advokata D. R. Ruperta Angerera u Beču, VII. Mariahilferstrasse br. 96.

Točka oslonca za ratnu mornaricu u Dalmaciji. Berlinskoj „Militär pol. Korrespondenz“ javljaju iz Beča, da je zaključeno vijećanje o točki oslonca ratne mornarice u Dalmaciji. Ta točka biti će poluotok Pelješac. Misli se je prije na Tivat u Boki, ali se je uvidilo, da ta luka može najviše služiti za skladište. Za tim se je snovalo utvrditi Šibenik, troškom od 16 milijuna kruna, ali se je izpostavilo, da je dugi kanal, koji vodi u Šibenik, pretiesan. Sada je zaključena stvar, da točka oslonca ratne mornarice u Dalmaciji bude uvala Pelješca, da se na poluotoku i na kopnu sagradi tvrđava i da se prosjekom privlake Stona poluotok preobradi u otok. Prosjek će imati 8 metara dubine. — Ovu važnu vješt prenaša i bečka „Dunab. Arbeiter Zeitung“ od 27. kolovoza vrlo ugledni strukovni list u austrijskim vojničkim krugovima.

O poboljšanju telegrafskih sveza. „Smotra“ donosi da se ima izvesti novi telegrafski podmorski kabel između Zadra i Trsta su tri žice voditeljice. Ovim novim spojenjem imat ćemo novu izravnu vezu između Zadra i Trsta, a njegovim nadovezivanjem već obstojećim glavnim kopnenim prugama u Dalmaciji pribavit će se gradu Spljetu i Dubrovniku izravna i neovisna sveza s Trstom. Da se provede pomenuta osnova, hoće se preko 60 milijuna kruna troška. Hoće li i u ovome izostati Šibenik?

Traži se tajnik za društvo pomorskih kapetana. Glavni savez pomorskih kapetana trgovačke mornarice traži glavnog tajnika. Budući da je ovo mjesto važno za naše pomorce u obće, uputno bi bilo, da se naš koji čovjek javi za ovo mjesto. Uvjeti su slijedeći: poznavanje jezika i stručna pomorska naobrazba. Kompetentni se imadu obratiti na upravu saveza (Via della Sanità br. 8 Rieka).

Trgovačka obrtnička komora u Dubrovniku u zadnjoj sjednici poprimila je dva dosta važna zaključka: jedan glede ustrojenja zadruge zanatlijskih i njima sličnih obrta u obsegu političkog kotara korčulanskog dodatkom, da ova zadruga bude obuhvaćati i brodograditeljski obrt; a drugi, na predlog pismeni člana g. I. Forečića, da se poradi da se na pristaništima parobroda sagrade čekaonice poput onih na željeznici.

Konsorcij graditeljnog obrta. U Zadru se je obrazovao konsorcij koncesioniranog graditeljnog obrta, koji obuhvaća političke kotare Zadra i Benkova. Predsjednikom je bio izabran Tiburcij Alačević.

Druga parobr. pruga Rieka-Metković. Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko društvo javlja, da u zamjeni sada postojeće privremene pruge Rieka-Split je ustrojilo jednu novu pomoćnu prugu, Rieka-Metković B, koja stupa u kriepest u ponedjeljak dne 7. rujna o. g. Kod ove pruge teći će se na polazku: Šibenik, Split, Makarska i uvjetno Opuzen, a na povratku teći će se: Opuzen (uvjetno), Kaštelstari, Trogir, Solin (uvjetno) i Šibenik gdje će se uvjetno pristati i u Cunići. Prugv Rieka-Rovinj ostaje i nadalje u kriepesti.

Iz grada i okolice.

Lična viest. Prekjučer bio je ovdje na prolazku Mnsgr. Frano Bulić.

Prvi slet Zrinskijsko-Frankopanske župe na Sušaku, može se već sada suditi, uspjeli će sjajno. Dalmatinsko sokolstvo odavilje se korporativnim sudjelovanjem. Posebni oveći parobrod iz Dubrovnika do Zadra okupiti će naše Sokole te po dodanašnjim prijavama naći će ih se na okupu lepa četa od preko 400. Izletu moći će se pridružiti i ostali rodoljubi. Izlet iz Šibenika, što ga priredjuje naša „Hrv. Sokolska Krešimirova župa“, najavljen je već posebnim plakatima. Iz Šibenika otići će na slet u Sušak lep broj sokolaka i izletnika.

Iz Drišnja primamo danas od gosp. Skeлина, staroste driškog „Sokola“ ovaj brzjov: „Najodlučnije u ime „Sokola“ odbivam podle insinacije libela „N. Jedinstva“.

Klepetalo mjestnih nazovi-demokrata dostiglo je već do savršerstva u ocrnjivanju i bljuvanju pisanju. Tako n. pr. zadnji broj sadrži sve gadne rieči iz riečnika i očituje, da je onaj, koji u njemu najviše pisarka izgubio već svaku svijest skladnosti. To mu treba reći, pa se on

prikazao sto put drugčijim, pa podpisao makar i najljepši i najčestveniji pjesmu. — U ostalom libelizam je sad u nekoj modi, a pred izbore nije se čuditi ako neki izgube busulu, pa sričaju.

Utopio se, Pere Grubišić Matin, iz Varoša, jučer vozio se s drugim dječacima u brodići blizu klaonice. Nekako mu izpadne veslo i kad ga je htio da dohvati, sunovrati se iz broda u more tako nesretno, da se je ugušio prije nego li ga mogao izvući. — Roditelji, pazite na djecu!

„Šibenska Glazba“ svirat će sutra na večer na obali pred kavanom „Dračar“. Program je slijedeći: 1. Koračnica: Komzák; 2. Ouvertura k' operi „Fra Diavolo“: Auber; 3. Pjesma „Dalmatinski šajkaš“: Šrabec-Siler; 4. Fantazija iz opere „L' Africana“: Meyerbeer; 5. Potpourri po motivim „Slavjanskih pjesama“; 6. Koračnica.

Pokrajinska učiteljska konferencija počinje svoja vijećanja u ponedjeljak dne 7. t. mj. u Arbanasiima. Računa se, da će biti do 90 učestnika, od kojih iz Šibenika četvorica.

Listine za saborske izbore. U sriedu u jutro moraju biti izložene listine za vanjsku seosku obćinu Šibenik, a na 14. t. mj. ove za grad Šibenik, i to za osam dana.

Radnja obale. Dodatno našoj nekadašnjoj vješti o sporom napredovanju obalne radnje kod pristaništa, konstatujemo, da ima već dvie sedmice, da se ista nije ni jare pomakla a to krivnja pripada našim vlastima, koja ne sađe gubider za sriedu. — Na pitanje za to sriedu vrlo sporo kad bi ovako potrajalo, naš odgovor bi bio gotov ni za deset godina. Što čeka pomorska vlada?

Obilje ribe bilo je danas u obćinskoj ribarnici. Krasne ribe, male, srednje i velike bilo je za malu cijenu.

Radi obilja gradiva moradosmo izostaviti iz ovog broja podlistak i drugog raznog gradiva.

Književnost i umjetnost.

„Danica“ koledar doštampan je već za g. 1909. te se i razpačava. Preprodavaocima se daje „Danica“ samo uz ove uvjete: Tko naruči manje od 25 komada, dobiva ih uz običajnu prodajnu cijenu za 40 fil. bez popusta, te plaća sam i poštarinu. Naruči li se više od 25, a manje od 25 postotaka, po komadu od običajne cijene dočim poštarinu plaća naručitelj. Naruči li se više od 50 komada, daje se popust od 25%, i plaća se poštarina. Novac se šalje unapried ili pouzećem.

Razne viesti.

Novi hrvatski bankovni stečaj u Americi. Banka G. A. Skrivanić u Ateghenyu pala je pod stečaj. To je banka, koja je konkurirala sa Frank Zottievom bankom, te su obje trošile silne novce na reklamu i izdavanje novina, koje su im reklamirale pravile. Na te novine potrošene je najveći dio novca. S bankom Skrivanić ne će biti naši ljudi toliko oštećeni kao kod Zottia.

Državni prihodi Bugarske. Bugarska statistička uprava objavila je ovih dana podatke o državnim prihodima, iz kojih se vidi, da je ove godine od 1. siječnja do 1. srpnja u državnu blagajnu unišlo 16.231.708 leva, dok je za to isto vrijeme prošle godine država imala prihoda 68.510.452 leva, pokazuje se dakle manjak od 2.288.744 leva.

Tolstojeva bolest. Sadanje stanje Tolstojevo je povoljno. Bolest je doduše težke i ozbiljne naravi, ali ne daje povoda nikakvim osobitim zabrinutostima. Bolestnika lieče moskovski kirurg profesor Martynov, Dr. Nikitiin i stalni liečnik Dr. Makovicky.

Paleži u Turskoj. Turska štampa bavi se poglavito sa paležima koju podmeću većim dielom muslimanima. „Tanin“ javlja, da je redarstvena iztraga izpostavila od 25. do 28. kolovoza 17 požara, od kojih su 8 bila podmetnuta. Paledžije uhvatise.

Naseljivanje Bosne tudjincima. Sarajevska „Srbska Rieč“ javlja, da će kroz koji dan samo u jednom selu, Dugom Polju u kotaru derventskom, otići na bubanj oko osamdeset seljačkih imanja. Sva su ta imanja Bosanaca, a udešeno je, da ih kupe naseljenici Svabe i Židovi. Tako bosanska vlada iziskuje starijosjedioce, pa naseljuje Bosnu došljacima.

Američki Hrvati za Tafta. Newyorški „Hrvatski List“ donosi na Čelu lista sliku kandidata za republikansko predsjedništvo Tafta i za podpredsjedništvo James S. Shermana, te u članku obojicu preporuča Hrvatima, da za njih glasuju.

Pukovnja u nemilosti. Iz Berlina se javlja: Car Vilim je kaznio 118. pjesačku pukovnju u Wormsu. Jedan podčastnik ove pukovnije ukrao je naboje. On je radi toga i osuđen, ali se car Vilim nije s tim zadovoljio,

te je čitava 118. pukovnja pala u nemilost. Car je naime izdao strog nalog, da do opoziva ne dodje pred ujeđa nijedan vojnik, podčastnik ili častnik rečene pukovnije. Uslijed toga nije ta pukovnja učestvovala u vojnoj paradi kod Mainz, te će biti premještena u Poznanj.

Provalna kradja u Berlinu. Komisionar Gustav Schulhof iz Berlina, povratio se je pred par dana svojom obitelji sa jednog putovanja, koje je bio poduzeo, da se oporavi. Kada je došao kući, opazio je, da mu je u stanu pokradeno, što novca, što raznih stvari u vrijednosti od 62.000 maraka. Sve što su provalnici našli u stanu, pokrali su, tako su ukrali vina, piva, cigara itd. Schulhof je komisioner tvornice satova, a osim toga trguje sa draguljima. Na mjestu kradje zlikovci su ostavili jednu izgorenu čizpenu električnu svjetiljku, jedan mali revolver i nekoliko komada starih odjela.

Rodio se je među nebom i zemljom. Otrag nekoliko dana uzpela se je u balon lynskog milijunaša Francoica Bernarda, supruga tvorničara J. Gavrilova, ma da je bila jako trudna. Kad se je zrakoplov najljepše krililo među nebom i zemljom, spopadoše ženu trudovi i ona u toli visokom zraku porodila muško zdravo čedo. Pita se, gdje će tom djetetu biti zavičajnost?

Detektivi pobrali batina. U Budimpešti su imala tri detektiva učiniti premetačinu kod nekoga staretinara Kollera. Ondje su našli mnogo stvari sumnjive provenijencije, pa su htjeli to sobom poneti. Tomu se oprao Koller, a detektivi oćem se razvratiti, a savjetovali su Kolleru, da se izdvoji i djevojačestina, a savjetovali su mu, da se izdvoji su ih izbaciti na dvorište i oćem imati za njima, dok su žene bacale na njih razne predmete. Tu se skupilo oko tri stotine gledalaca, koji su svi bili protiv detektiva. Iz te neugodne situacije izvadio je ove neki stražar, čijim se dolazkom svjetina razbjegala. Protiv rabijatih staretinara podnešena je prijava radi javnoga nasilja.

Mornari „Potemkina“. Iz Bukarešta se javlja: Mornari ruske oklopnjače „Potemkina“, koji su se, kao što je poznato, bili pobunili, i prigodom predaje oklopnjače rumunjskim oblastima pobjegli u Rumunjsku, živjeli su dosad odeno vrlo kukavno kao radnici u rafinerijama petroleja. Rumunjsko pučanstvo nije ih moglo trpjeti, te ih je pri svakom koraku proganjalo, a osim toga nalazili su se oni pod redarstvenom pazkom. Ove dane je 30 mornara „Potemkina“ ostavilo za uviek Rumunjsku i izselilo se u Kanadu. Socijalno-demokratska stranka priredila im je u počast oprostnu svečanost.

Tajinstveno umorstvo. Iz Londona se saznaje ovo: Dobro poznati general Luard išao je sa svojom 64-godišnjom suprugom prema Seven-Oaksu na šetnju. Kad su došli u šumu, sjedne gospodja, da se odmori, a general je pošao dalje. Jedan sat kasnije vraćao se je general prema mjestu, gdje je gospodju ostavio, al ju je našao mrtvu na zemlji. Smrt su prouzročila tri hitca iz neposredne blizine. Ubojita je odnio sav novac i u žurbi polomio prste, da može s ruke gospodjine skinuti prstenje. Do sada nema traga ubojici.

Naše brzjovke.

Beč, 5. Očekuju se kroz idući mjesec razna poklonstva caru Franji Josipu. U studenome doć će sultanov najstariji sin, a koncem istog mjeseca ruski car Nikola, da čestita jubilaru.

Salzburg, 5. Jučer se ovdje sastaje barun Aehrenthal i Tittoni.

Lavov, 5. Odrjedena je ponovna razprava proti Siczijskome.

Zagreb, 5. Hrvatski delegati odlučili izazvati u peštanskom parlamentu razpravu o mjerama Rauchove vlade proti srbskoj propagandi i tražiti račun takog postupanja.

Budimpešta, 5. Dementuju se viesti o Josipovićevoj akciji za provedenje izmedj Hrvata i Magjara, kao što i one o razpustu hrv. sabora.

Budimpešta, 5. Srbski radikali odlučili su poslati amo odbor izabran u Karlovcima da pregovara s ugarskom vladom glede ponovnog izbora srbskog patrijarke.

Najveća dalmatinska zlatarija
ANTE RADIĆA - SPLIT.
Trg voća, Gradska vrata na obali. 21
Ilustrovane cjenike šalje badava. Ilustrovane cjenike šalje badava.

NUISOL
pripravljen od
BERGMANNA I DR. U TEČENU
jest i ostaje kao i do sada
najbolje naravno sredstvo
za bojadisanje kose i brade.
Cienu K 3. 20-17
Dobivaju se sve tri boje
u Drogariji Vinka Vučića - Šibenik.

STECKENPFERD --
od
liljanova mlieka **SAPUN**
najbolje sredstvo za kožu.
40-17

Krsto Pečenko
(prije Pečenko i drug)
KOMEN (Goriško)
javlja, da su ove godine njegovi razsadnjaci krasni i prima sada nariče za
navrnutu loze.
Cienike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

Schicht-
SAPUN
jest najbolji! ♦

Ja ne gnječim niti parim.
Nita sa prajkom rublje kvaram.
Malo trljan pa izperu
I već čisto sušit sterez.
To sapunom neide svakim,
Već Schichtovim samo pravim
Po jelenu taj se znađe,
Svaki komad ga imade!

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

